

Euskal Herriko Ahotsak
ahotsak.com

Teresa Erkiaga Korta

*Lekeitio,
Bizkaia
(1927-2018)*

Aurkibidea

Biografia

1927. urtean sortu zen Konpañia aurrean, Apaltoa kalean. Ama Gizaburuko jostuna zuen eta aita arrantzale lekeitiarra. 5 neba-arrebatako alaba bakarra eta nagusiena izan zen. 14 urtera arte joan zen eskolara, baina tarte horretan gerra bizi izan zuen. Ama eta lau neba-arreba ebakutatuta joan ziren eta bi urtez egon ziren batetik bestera: Santoña, Paris, Katalunia...; hala ere, leku denetan hartu zituzten oso ondo. Bitarte horretan, bere aita Larrinagako kartzelan egon zen, errepublikazalea zen-eta. Atzerritik herrira bueltatu ostean, Ritaren eskolan ibili zen. Lekeitioko ikastolako sorreran parte hartu zuen, bere seme bat izan baitzen lehen 6 ikasleetako bat. Bere lagun [Katalin Atxurragaz](#) batera kontatu zizkigun bere bizipenak 8 seme-alaba dituen ama honek. Argazkian ezkerrean ageri da Teresa.

Zintak

LEK-060

- **Proiektua:** Lekeitioko ahotsak
- **Elkarrizketatzailea(k):** Goiria Mendiola, Nerea
- **Data:** 2012-02-15
- **Iraupena:** 82 min
- **Euskarria:** Bideo digitala
- **Kodifikatzailea:** Goiria Mendiola, Nerea

Pasarteak

1. Umetan mutil artean hazia

- **Erref:** LEK-060/009
- **Iraupena:** 0:01:28. **Hasi:** 00:11:47. **Bukatu:** 00:13:15
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Lanbideak » Sastreak, jostunak

- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Umetako kontuak

Laburpena:

<p>Bost neba-arrebatatik zaharrena eta neska bakarra zen Teresa. Mutil artean andrakuak (panpinak) alde batera utzi eta bestelakoetara aritzen zirela dio: tiragomekin, aldabak jotzen... Ez zuten ezertarako dirurik, baina pozik bizi ziren. Etxeko alaba bakarra izanda, behar asko egitea egokitu zitzaion. Ama josten aritzen zen eta berak ere ikasi zuen bere alboan prakak eta alkandorak josten.</p>

Transkripzioa

-Gu bost neba-arreba; neu nausidxena ta lau mutil atzetik.
 -Bost bakarrik ziñien?
 -Bai bost, gu bost. Neuk zortzi euki doraz, baiña gu bost giñien.
 -Ta neska bakarra?
 -Neu neska bakarra.
 -Ta zelan bizi izeten zan holako etxe baten?
 -Bueno, lantzin drogak ein nebakin, [eurari] tiragomak [bota] aidian. Eukitten ebezen tiragomak eta lakaridxok txoridxentzako ta dana haretxekin. Andrakuari itxi ta harekin olga ta holakoxe gauzak. Ta aldaba jotzen etxerik etxe, aldabak jotzen. Gure entretenimentua haixe zan. Eskolatik urten ta aldabak jotzen etxietan. Kuadrilla bat juntaten giñian ta batzuk beheko kaletik, bestik goiko kaletik; ta bestik parte zaharrian. Lau grupotan. Ta gero Tinglau ganin junta. Andra guztik zarataka geuri...! Baiña ondo pasaten gendun. Iñok bez sosik ezetako, danok pozik.
 -Eta etxien be igarriko zan neska bakarra ziñela?
 -Klaro, etxin toka jat niri bihar eittia. Gero nire amak josten eikera denda baterako ta beraz ikasi neban prakak eta alkondarak eta eitten. Ta gero sartu eustan ba erropak eta eitten dan lekun, josten ikasten. Nahi eban nik gehidxo ikastia ta han ikasi neban josten ta gero, ba, bihar ein dou, baserridxan ez baiña kalin toka jaku eittia, bai.
 -Josten?
 -Bai, josten be bai ta gero umik zaintzen, 8 seme-alaba euki doraz, e!

2. Amagaz Kataluniara ihesi eta aita kartzelan

- **Erref:** LEK-060/012
- **Iraupena:** 0:03:56. **Hasi:** 00:14:38. **Bukatu:** 00:18:34
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Errepresioa
- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Eskola
- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Ihes egin beharra

Laburpena:

<p>Hamalau urtera arte izan zuen eskolara joateko aukera. Tartean bi urtez ebakuatuta egon ziren Katalunian. Lekeition jende askok egin zuen ihes, Teresaren ama lau ume hartuta joan zen: Bilbora, Meruelora (Kantabria), Kataluniara eta Frantziara. Batetik bestera zebiltzala bizitakoak ondo gogoan ditu. Bitartean, beraien aita preso izan zuten.</p>

3. Euskalduna izate hutsagatik kartzelara

- **Erref:** LEK-060/014

- **Iraupena:** 0:01:58. **Hasi:** 00:19:23. **Bukatu:** 00:21:21
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Errepresioa

Laburpena:

<p>Beraien aita kartzelan egon zen beste asko bezala. Esukalduna izatea arrazoi nahiko ei zen preso hartzeko. Bi lekeitiar ere fusilatu egin zituzten. Bueltan, Okamikanekoan bitartez lortu zuen beharra. Nahiz eta pentsaera ezberdina izan, jatorrak ziren. Hiru urte egin zituen preso.</p>

4. Estraperloa eta ogi gogorra, baina goserik ez

- **Erref:** LEK-060/024
- **Iraupena:** 0:02:18. **Hasi:** 00:29:45. **Bukatu:** 00:32:03
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Gerraostea eta Francoren diktadura » Ekonomia gerraostean

Laburpena:

<p>Gerraostean estraperloa zen nagusi. Katalinek olioa Arropainen erosten zutela du gogoan. Bi litro-oliok sei hilabete irauten zituen. Teresak dio hasieran ez zutela janari faltarik izan, baina errazionamenduko ogia gogor-gogorra zela. Katalinen nebari behin errotan eman zioten ogi zuria katuek jan zuten, baina nebak pentsatu zuen bera izan zela jan zuena. Baserri inguruetan eta itsasoko herrietan ez zuten goserik izan, beti izaten zuten zer jan-eta. Bilbo aldean-eta, txarrago ibili ei ziren. Gerraostean kaletarrak esne-eske joaten ziren baserrietara.</p>

Transkripzioa

- Katalin: Estraperlue dana. Horrek estraperlue zirien. Estraperluen erosten genduen olidxu be bai, Arropaiñen, hori, ez daitt zelan dan bera, dana dalakue. Ta litrue berrogei, bueno, berrogei-edo, baiña berrogei ogerleko ixango zan, kontixu.

- Askoi!

- K: Hoge, hogei, litro bi, berrogei ogerlekuun. Ez dakitt orduko...

- (senidea): Ogerlekuk asko diz, zentimuk edo...

- K: Baiña harek litro bidxek sei hillebete ein eben, e? Joder, bufa! Ugaridxo zirin harek! Ondo beitu eben.

- T: Hamen geldittu zirin biberak, Agirrek itxitta, bibera pillo bat. Ta harek gasta arte ondo ibilli zan gauzia. Nire amumak, amumak kontata dakidaz horrek, amuma [Saturniñak]. Ta harek gasta zirinian, ez euan biberarik, eta haunako ogi gogor-gogorak emoten ebezen. Gure aittitta, akordaten jat niri, zopak ein [...] behian. "Zer da bera, burdiña?" esaten eban.

- (senidea): Hondora jungo zan ta...

- T: Hondora, hondora.

- K: Ta gero, hor, Laixoletan, han, errotan emon eutsen gure nebiari, ordun nebi jun zan antza, ta ogi zatidxe, zuridxe, ta [...] azpidxen ezkuta. Baiña gurin, baserridxen, tabernie euan han ta, bentanie euen, ta bentanatik katuren bat-edo sartu ta ogidxe, antza, ostu, ze iñok ez eban jan ta. Ta geuk jan gendula ta gero hasarratuta. Baiña katu zan, handixeik bentanatik sartuta. Bueno, baserridxetan ez zan eon goserik, talue, urune ta bestia ta... Gosie Bilbon-ta, esaten eben arrato baten ondorik hamar lagun

ibiltxen zirila ta.

- T: Ordun herridax defendidu zirian. Hau ta Bermeo ta horrek, arraiña-ta, defendidu zirian, bai.

- Ta kalekoak ez ziren joaten, jateko eske edo?

- K: Esnin billa "en general", bai. Esnin billa etorten zirin geurera be bai, Urkitzara be bai. Ta Urkitzakuari esaten eutsen eze: "ez diz etorten niri laguntzen", harek Rosarito, zein da hori?, Katalin ta harek [...] Ambrosi ta, haren amak. Natitxukue-edo eukon harek gixona, dana dala. Ta "amuma, honek ez diz etorten niri laguntzen, e? Zeure sagar errik-eta jaten baiño". Sagar erriak emoten eutsezen amumak eta.

5. "Café de la República"

- **Erref:** LEK-060/028
- **Iraupena:** 0:00:38. **Hasi:** 00:33:52. **Bukatu:** 00:34:30
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Jarrera politikoak » Alderdien egoitzak
- Politika » Jarrera politikoak » Errepublikanoak

Laburpena:

Beraien familiakoak errepublikazaleak ziren. Eskolapean egon zen "Café de la República".

6. Euskaraz egitea galarazita

- **Erref:** LEK-060/029
- **Iraupena:** 0:00:51. **Hasi:** 00:34:30. **Bukatu:** 00:35:21
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Euskara eta politika

Laburpena:

Gerra garaian eta gerraostean ere, euskaraz egitea galarazita zegoen.

Euskaraz berba egitea arrazoi nahiko zen aurpegikoa jasotzeko edo edonork edozer esateko.

7. Liskarrik ez abertzaleen artean

- **Erref:** LEK-060/031
- **Iraupena:** 0:01:16. **Hasi:** 00:35:33. **Bukatu:** 00:36:49
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Jarrera politikoak » Abertzaleak
- Politika » Euskara eta politika
- Politika » Jarrera politikoak » Alderdien egoitzak

Laburpena:

"Café de la República"n errepublikazaleak baino gehiago ANVkoak batzen ziren. Beraien etxeakoak han egoten ziren. PNVkoekin ondo konpontzen ziren, ez ei zegoen "drogarik" (borrokarik) politika kontuengatik. Izen euskaldunak

ere hasi ziren jartzen (Josu, Libe, Gotzon...), batzuentzat txakur izenak ziren. Faxistak ere bazeuden.

8. Batzokia "Victoria parc" bihurtu zen

- **Erref:** LEK-060/034
- **Iraupena:** 0:01:07. **Hasi:** 00:38:40. **Bukatu:** 00:39:47
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Kantak
- Politika » Jarrera politikoak » Alderdien egoitzak
- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Ondasunen galera

Laburpena:

Batzokia errexisatu zutenean izena ere aldatu zioten: Victoria parc. Batzokiko kontuak. Lekeitioko herritarrek horri buruz egindako kanta.

9. Santa Katalinako bidea Errepublikan egin zuten

- **Erref:** LEK-060/036
- **Iraupena:** 0:01:28. **Hasi:** 00:40:01. **Bukatu:** 00:41:29
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Herria, azpiegitura » Herri-antolaketa » Eraikuntzak eta azpiegiturak
- Politika » Gerra aurea » 1931-1936: II. Errepublika

Laburpena:

Santa Katalinako bidea Errepublika garaian egin ei zuten. Teresak etxekoei entzun zien esaten Errepublikak jarraitu izan balu denentzako lana egongo zela

10. Babeslekuak

- **Erref:** LEK-060/038
- **Iraupena:** 0:00:32. **Hasi:** 00:42:01. **Bukatu:** 00:42:33
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Borroka

Laburpena:

<p>Gerra garaian kanpaiak jotzerakoan aringa-aringa joaten ziren babeslekuetara. Eurak non ezkututzen ziren kontatzen du: kobazuloan, frontoian...</p>

Transkripzioa

- Teresa: Horrek joten, kanpaiak. Danak arin-aringa errefujidutara. Gu Portalin eoten giñin asko. Portalin, ontxe, hori, kotxe, automobillen hori, zelan da? Hantxe dao kueba bat.

- Katalin: Bai.

- T: Hantxe barrun eoten giñin geu asko. Frontoin be bai. Frontoin be ipiñi eben, kaleko azpi guztidxa dao, ezta?, suterraneua. Han be jenti ta...

- K: Santa Ritako azpidxan be bai, einde harek.

- T: Danak ezkutata, edonun ezkutata.
- K: Koba modun einde euezen zuluk, bi-edo.
- T: [Urte bi... gendun]. Handik etorri giñanian horrek gauzak amatata euazan, amatata. Jateko eskasak-eta baeuazan, baiña...

11. Lekeition suntsitutako eraikinak

- **Erref:** LEK-060/040
- **Iraupena:** 0:00:15. **Hasi:** 00:43:24. **Bukatu:** 00:43:39
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Borroka

Laburpena:

Gerran hainbat eraikin erre zituzten: Ganboaneko jauregia eta Zita enperatrizen hostala, besteak beste. Gorriek erre zituztela esan arren, gezurra ei zen, Francoren lagunek erre zituztela dio Teresak. Mairuek mojak ere bortxatu zituzten.

12. Francoren argazkiari kaka; Asterrikako frontea

- **Erref:** LEK-060/042
- **Iraupena:** 0:01:09. **Hasi:** 00:44:01. **Bukatu:** 00:45:10
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Borroka
- Politika » Gerraostea eta Francoren diktadura

Laburpena:

<p>Gerraostean, kofradian Francoren argazkia egon zen. Baten batek, antza, kaka egin zion. Frontea Asterrikan egon zen. Francoren aldekoek mairuak, italiarrak eta alemaniarrek izan zituzten lagun.</p>

Transkripzioa

- Katalin: Gero gerria amaittu ta gero Francon argazkixa kofradidxan be bai, handi-handidxa, ta noonok kaka ein ei eutsan. Herri guztia airian.
- Ta nor izan zan?
- Katalin: Ez eben atrapa, kuadrúa kakaaz beteta topa eben.
-Teresa: Gero italianuk-eta han gora, batailloie. Ta zelan eukon han hori? "Parada discrecional, Gobierno de Euzkadi". Eskopetin edo eron fusillan [halakue], apurtu eban. Italianuk, e?
- K: Ba, gerran, hor, Asterrikan dao mendi bat. Sei hillabete ein ebezen milizianuk hantxe. Nik entzunda daukadaz danak. Zortzi urte neukazan ebakua giñanian. Milizianuk euren eskopeti usaten, ta bestik tankikin euazan lez, ba irabazi gerria ein eben. Baiña irabazi eben morukaittik, italianukaittik eta alemanak, hirurakaittik.
- T: Gero ordun, handik botaten ebezen horrek, kaiñonazuk, honutz. Ta Mendexara ta gu giñin behero ezkondata, baiña aitzin hori, kaiñonadiaaz-edo bertan jausi. Bixitza biku zan ta erre eben, erre jaken.

13. Ikastolaren sorrera

- **Erref:** LEK-060/044
- **Iraupena:** 0:04:57. **Hasi:** 00:47:21. **Bukatu:** 00:52:18
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Ikastolak

Laburpena:

Lekeitioko ikastola sei umerekin hasi zen, bat Teresaren semea izan zen. Nieves Solanoren etxean batzen ziren, bere sukaldean. Herriko faxista bat txirrina jotzen aritzen zen etxe hartan. Nieves Solano Carlos Solanoren alaba zen. Dirua zuten eta asko lagundu zuten ikastola. Ana Mari izan zen lehen andereñoa. Dirua zelan lortzen zuten. Umeak andereñoaren aitaren akademian egon ziren matrikulatuta. Nieves Solanoren etxetik bikariara joan ziren, gaur egungo ikastola eraiki aurretik.

14. Izen euskaldunak erdaratu

- **Erref:** LEK-060/046
- **Iraupena:** 0:01:45. **Hasi:** 00:54:59. **Bukatu:** 00:56:44
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Euskara eta politika

Laburpena:

Bere seme-alaba guztiek dituzten euskarazko izenak, baina aldatu egin behar ziren erdaldunduz: Aintzane>Gloria, Aitor>Sabino Aitor... Bikarioa ere faxista zen eta Elizan ez zioten edozein izen jartzen seme-alabei.

15. Txikotean, tabaka, txoloka... olgetan

- **Erref:** LEK-060/048
- **Iraupena:** 0:01:34. **Hasi:** 00:57:22. **Bukatu:** 00:58:56
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Jolasak

Laburpena:

<p>Txikotean (sokasaltoan) erdarazko abestiak abesten zituzten: 'Al pasar la barca'... Tabaka, txoloka (intxaurrekin), aldaba jotzen... ere aritzen ziren. Erregenen ere ez zuten jostailurik izaten.</p>

Transkripzioa

-Teresa: Ba igual kantaten gendule, ene oin e...

-Kattalin: "Al corro de las patatas"... Ez, hori buelta-bueltaka izeten zan.

-T: Ez, baiña hori bestiori: "Al pasar la barca me dijo un barquero..."

-Erderaz?

-T: Erderaz. "...las niñas bonitas que no pagan dinero. Yo no soy bonita ni lo quiero ser, arriba la barca..." ta gero salta ta urten kanpora harek eta.

Ondo, ondo. Kaniketara, kanikien honan ta hazurrak honan bueltaka, bildotsen orkatillakuk, "tabas" erderaz. Orkatillak holan buelta emonda

gora ta. Intxaurrakin Kataliñek, zulua ein ta haraxe intxaurrak botaten ta. Bai, bai, bai, jokuan.

-Zulua?

-T: Zulo bat ein lurrian ta lurrera bera.

-K: [...] ta zulotxua ein ta...

-Ta mutillekin?

-T: Mutil ta neska.

-K: Mutil ta neska.

-T: Ta gero aldaba joten danok.

-Baiña mutillek be tabaka ta...?

-K: Ai ez!

-T: Harek tiragomakin gehidxo. Honako tiragomia ipini ta...

-K: Baiña horrekin bai, intxaurrakin ta hori bai. Txoloka, txoloka esaten eutsaun.

-Txoloka?

-K: Bai.

-T: Tiragomak bla! Lantzin bateri ta...

-Eta muñekarik edo...?

-K: Ez, Erregik be ez eben izten ta... Ezebez, muñekarik eta holakorik...

-T: Ezebez.

-K: Biharra bai.

-Erregenetan ez?

-K: Ezebez. Nik hori Gabonetako melokoto latia ta, zerria ta hori... sokia ta... Kontizu batenbatek emon eutson karretillatxua ta...

16. Bizikleta bat denetzat

- **Erref:** LEK-060/050
- **Iraupena:** 0:01:33. **Hasi:** 00:59:39. **Bukatu:** 01:01:12
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Herria, azpiegitura » Garraioak » Bizikletak eta motorrak

Laburpena:

<p>Katalinek bazuen bizikleta, Teresak ez. Ondarroara zein Gernikara joandakoa da bizikleta gainean. Bizikleta bakarra zuten etxeko zortzi neba-arrebentzat, baina batez ere mutilentzat izaten zen. Baserritarrek bizikletaren behar gehiago zuten kaletarrek baino eta Katalin baserrian bizi zen.</p>

Transkripzioa

- Katalin: A bai!

- Teresa: Bixikletan nik ez.

- K: Ai, zuk ez. Nik bai. Nik han sagarrak-eta dagozen, hantxe ikesi neban mutillen bizikletatik. Ta gero, ba, domeketan han gora pasietan urteten giñin [Kazintta]-ta halakun-ta. Ta Lekitton ixanda, mutillak, gaztie, bixikletia eskun dabela, ta "itxiko dozu bixikletia?" "Bai". Ta sartu tartin, tartetik, e? Ta bizikletan eta mutillak atzetik. Ta gero formalak mutillak be, e? Ez jat akordaten ezer daukonik.

- T: Gu dedikaten giñin aldabak joten. Aldabak jo, tinglau ganera jua, ujika, kantaten ta felix giñin, ganera, e? Lantzin bateri burla ta...

- K: Ondarrura artian junda gaoz, bixikleta senzillutan, e? Bixikletan. Ta Gernikara be bai e...

- (senidea): Jolin!

- K: Bai, bai, bai, baiña nesken bizikletakin ordun, e? Bai.

- T: Hau ni baiño gehidxo ixan da, bixikletan ibili da ta...

- Baiña baserrittarrak biherrixena eukitten eben bixikletiena.

- K. eta T.: Bai, bai, bai.

- K: Lehen bixikleti dana, Ispasterretik eta Lekittora-ta bixikletan.

- Baina neba-arreba danon artien zenbat bizikleta?

- K: Guk? Bat!

- T: Honek aillaga diraz... aitzak hil jakoz honeri idxa ehun urte einda, larogeta ta hamabost urte ta. Bai.

- K: Bai ta besterik ez. Gero Antoniok badauko...Niri ez jat akordaten Antoniok bixikletarik euki ebanik gero!

- Bueno, baiña zortzi ziñien eta bat.

- K: Bai, bai. Bat. Ta neskak pentsa be ez! Ta gero, ba, mutillek. Beraaz kontixu bidxek ibiltzen zirin, Claudio ta bidxek batera.

17. "Goizeko sei ta erdixetan izurdak brankaraka" abestia

- **Erref:** LEK-060/052
- **Iraupena:** 0:00:33. **Hasi:** 01:02:04. **Bukatu:** 01:02:37
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Katak

Laburpena:

<p>"Goizeko sei eta erdixetan izurdak brankaraka" abestia kantatzen du bere azalpenagaz batera.</p>

Transkripzioa

- T:
 "Goizeko sei ta erdidxetan
 izurdak brankaraka
 Ke ta ke, talaidxerua,
 Ke ta ke, talaidxerua..."

Talaidxan talaidxeruak botaten [zan] bolanderak eta honek, ez euan radidxorik eta.

-K: Ikusten ebenin arraiña...
 - [...] ta bapora guztik arin-aringa.

"Lelengo bapor Klotilde,
 Lelengo bapor Klotilde,
 Lelengo bapor Klotilde,
 Etxaria eitteko.

Botata gorri ederra,
 Botata gorri ederra,
 Botata gorri ederra,
 Txikotetik eskapa.

San Pedro, botaik azpittik,
 San Pedro..."

Kantia, bueno...

18. "Julitxu eta Martintxu" kanta

- **Erref:** LEK-060/055
- **Iraupena:** 0:00:13. **Hasi:** 01:03:34. **Bukatu:** 01:03:47
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Katak

Laburpena:

<p>"Julitxu eta Martintxu" kanta.</p>

Transkripzioa

Julitxu ta Martintxu
ezkondu zirian,
denpora gitxi barru
hasarratu ziran.
Julitxuk irabazi,
Martintxuk gastatu,
holako parejarik
ez juat ikusi.

19. "Lekeitioko San Pedropeko" kanta

- **Erref:** LEK-060/056
- **Iraupena:** 0:00:33. **Hasi:** 01:03:47. **Bukatu:** 01:04:20
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Katak

Laburpena:

<p>"Lekeitioko San Pedropeko" kanta.</p>

Transkripzioa

-K: "San Pedropeko... Lekeitioko San Pedropeko itturridxaren aurrian...".
Hor asko.

-Zelan da hori?

-T:

"[Lekeittioko] San Pedropeko itturriaren
itturriaren aurrian
hamalau atso despiskan dagoz
Askatasun baporian."

Ez da holantxerik ba?

"Prieto dogu alkate eta
Agustintxu da konzejal,
Juan eta Antolin aguazil dira,
Rebeka dauke kartzelan."

20. San Juan eguneko aurrekua eta gatzatu jana

- **Erref:** LEK-060/063
- **Iraupena:** 0:01:03. **Hasi:** 01:10:00. **Bukatu:** 01:11:03
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Aisia » Jai-giroa » San Juan

Laburpena:

<p>San Juanetan prozesioa egoten zen. Plazan aurrekua egiten zen eta gatzatua jaten zen. Urteren batean Lekeitoko plazan elurra kendu ei zuten aurrekua egin ahal izateko.</p>

Transkripzioa

-T: Eguanian prozesiñoia jai hartzen zan lehen.
-K: Lehenao...
-T: Lehenao bai.
-K: Lehenao Eluntzetara jutun ei zirien aurrekua eindda plazan, hori jaten... zelan da hori? Ene? Eitten dana bildotsen edo ardidxen horreaz.
-Gatzatua.
-K: Gatzatu jaten.
-Bai e!
-K: Bai.
-Entzunda eukiot zerbait.
-K: Bai, gure...
-Ta arkuk eta be...
-K: E?
-Arkuk be Eluntzetan...
-A! Eitten ebezela? Bai, bai. Baiña aurrekua ta... Ei dao Lekitton, esan eitten dabe, San Juan goizien edurra kendu ebela aurrekua eitteko Lekittoko plazan. Bai. Ez dozu iñoiz entzun?
-T: Bai, bai. Entzun dot neuk be hori, bai.
-Ta nun eitten zan plazan?
-K: Plazan. Ta gero geu bizi garin... bueno, bizi izen garin —on be han dao konejuk eta, edo oilluk eta, gizona jutun da baiña...— haraxe etxera jutun zirien ta han gatzatu jan ta gero etxera. Aurrekua einda gero haraxe.

21. San Pedro eguna

- **Erref:** LEK-060/065
- **Iraupena:** 0:01:01. **Hasi:** 01:11:29. **Bukatu:** 01:12:30
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Aisia » Jai-giroa » Herriko ospakizunak

Laburpena:

<p>Zezen-plazara joaten ziren gatzetan. lehen San Pedro eguna elkarriketa garaikoa bezalakoa zen: prozesioan eroaten dute San Pedro kilin kalia eta ostean kaxarranka dantza egiten da.</p>

Transkripzioa

- Katalin: Bai, erretratua han dakot nik neure... nobidxuk garila atarata.
- Teresa: Neuk be badaukat hantxe argazkidxa holakua, bai.

- K: Bai, gero eoten zan, aber, korridak eoten zieren.
 - T: Plaza de toros, bai.
 - K: Ta partikularra zan lez, gero etxik ein ebezen han, bestelan politto.
 - T: Horixe bakarrik falta gendun, Lekitton zezenak eukittia.
 - K: Hola! Ondo politto eongo zan. Hola! Nahitte...
 - Eta gero San Pedruak, zer?
 - K: San Pedruk, gero, ordun, ia!
 - T: Jai polittak ixaten diz San Pedruk, e?
 - K: Kaxarranki ta...
 - T: Kaxarranki-ta polittak ixaten diz.
 - K: Baiña lehelengo hamarretako mezie. Ba, juten direz agintaridxe, ba, hara.
 - Baiña lehen-lehen gura dot jakin!
 - K: Lehengu, ontxe be bai eta lehen be bai.
 - T: Bai, beti usa da.
 - K: Ta gero prozesiñoin juten direz, ta San Pedruaz, ha eraitxen dotse, ba, kilin-kali esaten jako ta danak haixe ikusten juten gara.
 - T: Baiña birritan jausi jake uretara be San Pedro, San Pedroko aurrian [...].
 - K: Ta gero haren ondorik, hori, kaxarrankia.
 - T: Bai, kaxarrankia. Ezin altza gero San Pedro uretatik. Urak bedeinkatuten.

22. Domeketako musika, gramola...

- **Erref:** LEK-060/066
- **Iraupena:** 0:01:55. **Hasi:** 01:12:30. **Bukatu:** 01:14:25
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Aisia » Jai-giroa » Erromeriak

Laburpena:

<p>Domeketan musika egoten zen herrian. Hilabeteko hirugarren domekan eria (azoka) egoten zen eta "Tio Juan" eta gramola egon zen. Baltseoan aritzen ziren. Garizuman ez zen egoten musikarik, pasean ibiltzen ziren.</p>

Transkripzioa

-Eta erromerixe edo zeozer egongo zan?
 -K: A ba gero fiestie beti egoten da, bueno lehenao gehidxao.
 -T: Lehenao... Juan..
 -K: Musikia Lekitton domekan-domekan egoten zan e! Lehen. On ez da eoten.
 -T: Hillen hirugarren zapatuan eoten zan, portalean egoten zan feridxia eoten zan, ta eoten zan Don Juan ta zelan da? Anaidxa bi, ezta? Batak kordeoia eta bestiak turuturu. Tututu turuturu... Ordubeteko piezia jotzen eben.
 -K: Tio Juan.
 -T: Tio Juan, bai.
 -K: Kordeoia baiña nik ez dakit...
 -T: Beren anaidxia zan kordeoia, Gabiolen aitta. Joten eban holan Tututu turuturu... Pieza bat luzio jotzen eben harek, ordubeteko piezia. Gero gramolia, gramolia gero.
 -K: Gero bera ensaidxaten edo... Gu biharrin soluen han ibiltten giñien ta [kanta dana txarakantan edo jotzen] eban harek.

-T: Bai, ta gero gramolia hasi zan. Gramolia emoten eban Maite... Maite zan bera. Tabernia hori, tia Fran dana Maite zan hori, Frigo zana. Ta neba bat eukan harek handi-handi-handidxa ta "[...] gramolia" esaten genduan. Ta gero gramolan danok baltsiuan. Ibili nahi dan beste baltsiuan ta gero danok txizeitten kanpillora. 20 lagun edo txiza eitten kanpillora, txiza eitten danok. "Los tiempos de..."

-K: Baiña Garizuman ez zan eoten musikarik, pasia Eskolapian...

-T: Prozesiñoko musikiak poz emoten eban.

-Eta debalde zan? Jantzan eittia debalde?

-T: Bai, plazan debalde. Baltsiuan eittia ta dantzan ta dana.

-K: Bai, bai, bai, musikia debalde.

-Baiña gramolie ez, baiña batenbat jotzen eon ezkerro?

-T: Gero bandie, banda ederra...

-K: Bandie debalde, bai.

-T: On banda ederra dao Lekitton e! Banda ederra dao.

23. Mutilekin baltseoan

- **Erref:** LEK-060/067
- **Iraupena:** 0:02:00. **Hasi:** 01:14:25. **Bukatu:** 01:16:25
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Jantzi eta orraztu » Arropa eta oinetakoak
- Ohiturak eta bizimodua » Kontakizunak eta sinesmenak » Anekdotak, kontakizunak

Laburpena:

<p>Domeketako arropa berezia izaten zen, baina beti bera. Mutilekin baltseoan ibiltzen ziren. Teresak bere lagun bat mutilei adarra jotzen aritzen zen. Ez zuten dirurik izaten, ezta beharizanik ere. Teresaren lagun batek beti izaten zuen dirua.</p>

Transkripzioa

- Ta... jantzarako ze? Erropa...

- Teresa: Danok baltsiuan, normal jantzita.

- Katalin: Baiña on ez, on ez da urteten. Bueno, on geu be ez [...]

- T: Amantala soiñian eta bata bateaz be baltsiuan. Bai. On ez dao plazan eze, Katalin.

- Baiña domekatarako erropak diferentik ixango ziren, ba?

- T: Ai klaro, domeki sagradue zan, domekan domekakue bakarrik.

- K: Beti bat.

- T: Beti bat.

- K: Gordeta hantxe euki [...].

- T: Gorde domekarako oster a be,.Bai, bai.

- Eta mutillekaz, zer?

- K: Mutillak...

- T: Mutillakin baltsiuan ein, ta harek esaten gaittun mutillakin ez eitteko baltsiorik. Ta gero mutillak, ein baltsiua mutillakin... joe! Nik ligiten gauzak kontako baneukoz... Kuadrilla bat giñin ta bat eukaun zeblebre hutsa. "Hareri mutillari gaur guk ernegau erain bihar dotsau". "Zer egin behar dogu /enbiodu/, ba?". "Neuk gero pentsako dot". Goiko kalia ateta bi daukon etxia dao, bat Kanpillora eta bestia Goiko Kalera. Tia bat daola gaixorik eta haxe bisitta bihar dogula, ta mutillak geuri lagunduten. Mutillak itxi bertan atetan ta baltsiuan plazara, etorri giñin bueltan ta

ordubete mutillak itxoten, ujika hasi danok eta danok deklaratu zer egin genduan. Ene! Baiña ondo pasaten gendun. Dirurik be ez iñok be boltsilluan, baiña ondo, ondo.

- K: Bai, dirurik ez, e?

- T: Ixaten zan bat, esaten eban: “txirrist egin ta beti bosteku karteran”. Trini, Trini [...] zan. Ta “txirrist egin dot ta bosteku topa dot”. “Bosteku? Esaixu nun egin dozun txirrist, geu be juteko”. Ta eukene, bapora eukene lez, ama deitzekua, kajatik hartzen eban dirua. Ta iñok be ez dirurik, hogei lagun ta grano batek be ez, ta bera bakarrik diruaaz.

- K: Baiña bosteku barik, ba hori ixango zan...

- T: Bost ogerleko.

- K: Bost zentimo ixango zan.

- T: Bost zentimo? Gehidxo ekarten eban harek.

- K: Bost ogerleko asko ixango zan orduko gero!

- T: Harek asko ekarten eban.

- K: Bai?

- T: Bai, bai, bai. Asko ekarten eban harek.

- K: Gitxitxuo ixango zan, ezta?

- K: Pezetak be...

- K: Bai, pezetak be asko...

- T: Ordun asko zan, ta guk ez genun dirurik eukitten, karamelorako be ez ta ezebez.

- Ez. Kakauesak be ez?

- T: Etxeko jatekua dana gozua ta...

24. 'Peru eta Marixa'ren ipuina

- **Erref:** LEK-060/070
- **Iraupena:** 0:00:30. **Hasi:** 01:19:30. **Bukatu:** 01:20:00
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Kontakizunak eta sinesmenak » Ipuinak, mitoak eta istorioak

Laburpena:

<p>'Peru eta Marixa'ren ipuina kontatzen dute.</p>

Transkripzioa

-K: Zelan zan lehenagoko ipuiña kontaten ebena gure aittak eta amak? “Peru eta Maridxa”.

-T: “Peru eta Maridxa”.

-K: Horixe, besterik nik ez dakit lehen txikittakorik, harekek kontateko astirik be ez eukene gure amak eta.

- T:

Peruk eukan oholezko etxia, Maridxak eukan gatzekua.

Peruk Maridxari: “Emon nazun gatz pixkatxu bat” eta “Ez!” Ekarri eban euri zaparrada handi bat. Urtu jakon Maridxari etxia ta gero Perun etxera jun zan, oholezko etxera.

Ta ez eban hartun. “Zeuk be ez nazu gatzik emon, ezta? On egin lo kalia.

Horretzek...

25. Ume-kantak

- **Erref:** LEK-060/072
- **Iraupena:** 0:00:43. **Hasi:** 01:20:43. **Bukatu:** 01:21:26
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Kantak » Ume kantak

Laburpena:

<p>Umeak lokartzeko kanta batzuk dakartzate gogora.</p>

Transkripzioa

- K:

“Lo, lo, lo aingeruak
zeruan ze barri?
Zeruan barri onak
orain eta beti!”

Ta besterik ez dakit.

-T: Nik honen umiari:

“Ababatxoa loteritan
Ez egin lorik basuan
otsoren batek jan ez zaiezan
erbitxua zarielakuen”.

“Amuma kanta bestia!”, “Ze kanta [...]?” ta zelan da bera?

“Lotan nago,
begidxak itxita
rin eta rin
ezin lorik egin”

Ta “kanta ostera be!” Honen alabik eitten [nitxu] horrek gauzok. “Kanta ostera be”.

-K: Neuk be beti harexek, indidxunak, ez dakit. Baiña orduan akorda eitten jatezen... baiña on...

-Ahaztu be eitten dira gauzak eta!

Ahotsak.eus-eko edukiarekin sortutako dokumentu automatikoa.

2025-11-27

CC-by-sa | Ahotsak.eus

Badihardugu Euskara Elkartea

Markeskua Jauregia, 20600 Eibar

943121775 - ahotsak@ahotsak.com